

קונטרס

גחפשיה דרכינו

בעניין המכירות הפיקטיביות
הנהוגות כיום

נכתב בעה"י ע"י
יצחק ברנד

נגמר בעה"י בערך כ"ז שבט תשנ"ג

כתובת המחבר:

ת.ד. 905 עמנואל, טל' 44845 09-7922460

ITZCHOKBRAND@NETO.BEZEQINT.NET

WWW.RABBIBRAND.022.CO.IL

פתיחה

דיברה לשוני בחיכי: יושר ליבי אמרי
ודעת שפתי ברור מללו: רוח א-ל-
עשתני ונשמת ש-די תחיינו אם תוכל
השביני ערכה לפני תיצבה: הן אני
כפיך לא-ל מחומר קורצתי גם אני:
הנה אימתי לא תבעתך ואכפי עליך
לא יכבד: (ע"פ איוב ל"ב ו').

רמב"ם (בתשובה ח"ב סי' ש"ו):
ובורא עולם יודע כי אפילו השיב
עלינו אפילו קטן שבתלמידיו או חבר
או מתקומם היינו שמחים בזה אם
השיב תשובה אמיתית, ונשמח בזה
שיעוררו עליו במה שנתעלם ממנו,
ואם אנחנו רואים ג"כ שזה המשיב
טועה, לא נשנא אותו ולא נרחיקהו
חלילה וחס ולא נתפוס עליו היותו
משיב עלינו במה שלא נתישב
בתשובתו עלינו, לפי שהאדם מאמת
דעת מיוחדת או מבטלה כפי מה
שיראה לו בעיניו בין היה אותו ענין
אמת או שקר.

ויען אליהוא בן ברכאל הבוזי
ויאמר צעיר אני לימים ואתם
ישישים על כן זחלתי ואירא מחות
דעי אתכם: אמרתי ימים ידברו ורוב
שנים יודיעו חכמה: אכן רוח היא
באנוש ונשמת ש-די תבינס: לא רבים
יחכמו וזקנים יבינו משפט: לכן
אמרתי שמעו לי אחוה דעי אף אני:
הן הוחלתי לדבריכם אזין עד
תבונותיכם עד תחקרון מילין:
ועדיכם אתבונן והנה אין לאיוב מוכיח
עונה אמריו מכם:

אענה אף אני חלקי אחוה דעי אף
אני: כי מלתי מילים הציקתני רוח
ביטני: הנה ביטני כיון לא יפתח
כאובות חדשים יבקע: אדברה וארוח
לי אפתח שפתי ואענה: אל נא אשא
פני איש ואל אדם לא אכנה: כי לא
ידעתי אכנה כמעט ישאיני עשני.

ואולם שמע נא איוב מילי וכל
דברי האזינה: הנה נא פתחתי פי

התבוננות במאורעות התקופה

הנה קרה דבר נורא כללי אשר
מחייב לבדוק במעשינו ובתוך כלל זה

צריכים אנו להתבונן במה שקרה
בתקופה האחרונה ולבדוק במעשינו.

כלולים אלפי ענפים.

ריש הלכות תענית.

וע' בגמ' סנהדרין עז': דאיתא שם בפלוגתא דר"א ורבי יהושע אם נגאלים דוקא בתשובה או אפילו בלי תשובה שרבי יהושע השיב שאם חוזרים בתשובה מוטב ואם לאו הקב"ה מביא להם מלך שגזירותיו קשין כשל המן והם חוזרין בתשובה.

ומשמע בפשטות המאמר שאחר שיש מלך קשה כהמן אז ישראל חוזרין בתשובה ואז תבוא הגאולה בכח התשובה, וכעת הדבר צ"ע. שמלך שגזירותיו קשין כשל המן נתקיים בידינו בעה"ר, ויותר קשה מזה, שהמן רק היה רצונו לעשות וזה הימ"ש עשה אשר זמם במקצת בעה"ר ונאספו ו' מיליון קדושים על קידוש ה' הי"ד.

אולם מאידך שישראל חוזרין בתשובה הוא בגדר מיעוט ועדיין לא זכינו לגאולה אמיתית וכח הרע מתגבר באופן נורא. וחטוטי שכבי אשר מעידים בפומבי שאין מאמינים בתחית המתים וכן שאר גזירות על כלל ישראל ויהדות החרדית כמו גיוס בנות וכו' הוא חורבן איום ונורא (ואף שהחרדיות קיבלו פטור מ"מ עצם גיוס בנות אף של החופשים הוא חורבן נורא וגם בשביל הבחורים שנמצאים שם. וכן כפירה ומינות ורק רוח התבוללות. וא"א להעלות כל

והיינו הישוב בארץ הקודש אינו מתנהלת על ידי שומרי תורה ומצוות, והוא בבחינת אור וחושך משתמשין בערבוביא. מצד אחד הקמת הרבה מוסדות התורה והתגלות חידושי תורה למאות ואלפים. ומבחינה אחרת הרס גדול ביהדות. חילול שבת, גיוס בנות, וכו' עקירת הדת מהרבה אחינו בני"י

קיבוץ גלויות לאלפים ורבבות וכלול בתוכו התעוררות תשובה מהרבה. ומאידך הרס גדול מהרבה שנתקבצו שעזבו בגלל זה את התורה. סימני גאולה באופן חיצוני ואופן סימלי אבל חוסר תוכן הפנימי והיסודי של גאולה אמיתית דהיינו חוסר התגלות כבוד שמים באופן שמחזיר אלפים ורבבות מישראל בתשובה ואף שלאט לאט יש בכל זאת התעוררות שהולך ומתגבר וכן היה התגלות כבוד שמים במלחמת המפרץ, מ"מ עדיין כל זה רחוק (מבחינה מציאות ולא מבחינת הזמן) מגאולה אמיתית ואנו מצפים כל יום על "ופתאום יבא אל היכלו". מלאכי ג' א'.

ובפרט בזמן האחרון שנתגברו חטוטי שכבי באופן מבהיל ר"ל. כל זה מעורר לנו לתקן מעשינו ע' רמב"ם

ג ❖ נחפשה דרכינו

מונח על החופשים וכן עיקר מצות תשובה נאמר על החופשים ולא על אלו שבתוך מחנה החרדים וכ"ש לא על ת"ח וכ"ש לא על גדולי ישראל והראייה לזה שהרי אנו רוצים לקיים התורה בכל ליבנו ובכל נפשינו. וכל ההפרעות באים תמיד רק מצד החופשים שהם מפריעים לנו תמיד בעבודת ה' (כך חושבים עכ"פ).

הנה ב' הטעמים הראשונים הם אמיתים וטעם הא' לפעמים עוזר ולפעמים לא. וטעם הב' ג"כ עוזר ע"פ רוב וצריך באמת להתרחק מהם ואפילו במקום שהם תינוק שנשבה, מ"מ מעצם דרכיהם צריך להתרחק ואל ללמוד ממעשיהם.

אולם טענה הג' אשר יכול לבא לפעמים ג"כ בתת הכרה. שחושבים שצועקים נגדם כדי להתרחק מהם אולם בתוך תוכו של האדם הוא הרחקת רגש האשמה של עצמו, ע"י השלכת הפסולת למחנה החופשי והוא דבר גרוע הרבה.

וידוע הוא מה שאומרים בשם האר"י ז"ל שאם רואה אדם חטא גדול אצל השני יבדוק בעצמו אם יש לו שמץ מזה.

הנה מה שחושבים שמצות תשובה נאמר רק על החופשים ולא על החרדים הוא טעות בשורשו. כי מצינו

הדברים על הכתב וגם כי הדברים ע"פ רוב הם מפורסמים.

ונשאלת השאלה מה עשה א-לקים לנו ולמה לא זכינו לתשובה שלמה ולגאולה אמיתית.

ואף שנאמר הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט בין אם מבינים ובין אין מבינים. אולם לדין יש חיוב התבוננות על כל זה בין על הגזרות נגד הגוף ובין על הגזירות נגד הנפש.

ורגילים אנו להאשים בכל הענינים את החופשים אשר באופן פומבי מחללין את התורה. אבל אנו חפים מכל פשע ובודאי שלא יעלה על הדעת שבמחנה החרדים מחללין את התורה בפרהסיא חס מלהזכיר מלחשוב על זה כלל כי תמיד כל הנמוך מחבירו הוא היותר אשם והגדול הוא יותר חף מפשע.

הנה לצעוק על החופשים יכול להתפרש בג' אופנים:

אחד, למחות בידם. ואולי יעזור ואולי לא.

שנית, להתרחק מדרכיהם.

שלישית, לפטור את עצמינו מביקורת עצמי ולתת אותנו הרגש שאנו זכין מכל פשע וכל האחריות

וכן נאמר שם ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על כן באה אלינו הצרה הזאת.

וראינו מכל זה שגם על גדולי עולם כמו השבטים שייד מצות תשובה וא"כ כ"ש על הדור האחרון הזה אשר עיקר התשובה אשר בגללם זוכין לגאולה נאמר עלינו וכמו שכתוב ושבת עד ה' א-לקיך ושמעת בקולו ככל אשר אנכי מצוך היום אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך ושב ה' א-לקיך את שבותך וגו' אז בודאי צריך לחזור בתשובה.

אולם דא עקא הרי ידוע שאין אדם רואה נגעי עצמו וא"כ כל אדם אינו יכול לראות בעצמו במה הוא חטא ורואה רק אצל השני, ואם מוכיח את השני אז השני אומר לראשון קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים והרי הראשון קשה לקשוט את עצמו כיון שאינו רואה נגעי עצמו א"כ יוצא שלכל איש דרך ישר לעצמו והפגם הוא רק אצל השני וא"כ קשה לאדם לחזור בתשובה. וגם אם הקב"ה לא מביא גזירות רעות ח"ו לעוררן בתשובה. לא מהני, כיון שרואים החסרונן רק אצל השני והשני אצל הראשון וא"כ מאי תקנתיה.

בתנ"ך ובחז"ל שגדולי עולם עשו תשובה.

ראש וראשון אדם הראשון שעשה תשובה על חטאו בעץ הדעת (ע' כל ענינים אלו בסליחות המתחיל הורית דרך תשובה לדת השובבה) וכן מצאנו בראובן שעשה תשובה על שבלבל יצועי אביו. וכן יהודה על מעשה תמר. ואמרו חז"ל מי גרם לראובן שיודה. יהודה (ע' רש"י דברים ל"ב ז') וכן כתוב בתורה בענין מכירת יוסף שהאחים חזרו בתשובה כמו שנא' (סוף פרשת מקץ) מה נאמר לאדוני מה נדבר ומה נצטדק הא-לוקים מצא את עון עבדיך ע' רש"י מצא בעל חוב לגבות שטר חובו דהיינו אף שבגניבת הגביע אין אנו אשמים, אבל אנו אשמים במכירת יוסף. ואפ שמכירת יוסף היתה ע"י ב"ד, ופסק ב"ד שכך צריך לעשות (ע' בפירוש ספורנו על התורה) מ"מ נתחרטו על זה וראו שהיה טעות ומסרו נפשם לתקן את החטא.

ואף שהשבטים היו צדיקים וקדושים וגדולי עולם כמו שנא' שבטי י' עדות לישראל. וכל מעשיהם כולו לשם שמים. מ"מ לא תלו הדבר שאין הקב"ה מביא תקלה על ידיהם ולומר בודאי כל מה שעשו היה כדין אלא בדקו מעשיהם ומצאו שהיה כאן טעות וחזרו בתשובה.

חפשה דרכינו ❖ ה

שהיה מקום לומר שרק על עבירה קטנה צריך לחזור בתשובה כי על זה יש ס"ד שהיה טעות אבל על עבירה גדולה היה מקום לומר שא"צ לחזור בתשובה ואפשר להמשיכו משום שאין הקב"ה מביא תקלה ע"י צדיקים וע"כ שאין כאן עבירה כלל ומי שטוען שהיה כאן עבירה ע"כ טעה ומש"ה כתבנו שג"כ על עבירה גדולה צריך תשובה שאה"נ שיתכן שצדיקים גדולים עשים עבירות גדולות בשוגג).

וזה היה ענין של השבטים. וכל הצרות של השבטים שנאמרו מפרשת מקץ עד תחילת ויגש היה הכל בגלל חטא של מכירת יוסף וכן נאמר בפרש ויגש ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו וע' במדרש תנחומא אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה יוסף קטנו של שבטים היה ולא היו יכולים לעמוד בתוכחתו וכו' אלמא שהיז'אן חטא גדול (לפי דרגא גדולה שלהם) וכן למדים מכאן לכל הדורות כדאיתא במדרש לכשיבא הקב"ה ויוכיח כל אחד לפי מה שהוא שנא' אוכיחך ואערכה לעיניך. על אחת כמה וכמה.

וכן איתה בתנחומא ריש דברים מעין זה.

עד כאן ההקדמה.

ויתכן שהיה אפשר לומר שמי שרואה חסרון אצל השני יסביר לו שאה"נ הוא עצמו ג"כ נגוע רק כיון שהוא נוגע אינו יכול לראות אבל עכ"פ יכול להוכיח את השני ואם השני יש לו טענות על הראשון. יבקש ממנו שיגיד לו.

וענין תוכחה היינו להוכיח להשני שאינו הולך בדרך טוב ושצריך לתקן מעשיו והיינו עד שהשני יבין שזה כך ואם אינו מבין אין זה בגדר תוכחה ורק אם הוא בגדר רבו שצריך לשמוע לו. שייך תוכחה לפעמים אף שאינו מבין אבל אם אינו בגדר רבו אז לא שייך תוכחה רק אם הוא מבין, שאם לא כן, למה יקבל תוכחתו, ואולי בדיוק הפוך הדבר שהמוכיח רוצה להפוך מצוה לעבירה ועבירה למצוה, וממילא צריך להוכיחו עד שמבין או דרך משל להסביר לו כמו נתן הנביא שהוכיח את דוד דרך משל.

ועכ"פ רואים ששייך תשובה ג"כ לגדולים שבעולם ואף על עבירה גדולה כגון מכירת יוסף שהוא איסור של כי ימצא איש גונב נפש מאחיו, שייך תשובה. וע' מדרש רבה רק שהיתה בשוגג שטעו בדין.

(ומה שכתבנו כאן אפילו על עבירות גדולות והיה צריך לכתוב אפילו על עבירות קטנות. כונתנו

לשנות מעשינו מה שקבלנו מאבותינו ואף אם יוכיחו אותנו באלף ראיות, כך נהגנו וכך נמשיך לנהוג".

ואף שבאו הרבה צרות על כלל ישראל, וצריך לבדוק מעשינו אבל ח"ו לתלות דברים אלו במה שהיה מנהג אבותינו ורבותינו. וצריך לתלות תמיד הדברים רק בדברים המתחדשים שבאו חדשים ומנהגים מנהגים חדשים. אבל הישן יש כאן כבר דרך שדרכו אבותינו **אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים**. וכן ידוע האימרא **חדש אסור מן התורה בכל מקום"**.

כך בערך התגובה. (ואף שתמיד נתחדשו קולות חדשות במשך הדורות מ"מ בדור השני כבר החדש נעשה ישן ואסור להרהר אחר זה, ורק להוסיף קולא חדשה אינו בכלל חדש שהרי ג"כ בדור שעבר עשו קולא חדשה אבל להרהר שאינו בסדר מה שעשו הוא בגדר חדש).

באמת טענה זו של "חדש" הוא שלא במקומו כי יסוד הנהגה זו בא מן הח"ס ז"ל שלחם בזה נגד מהרסי הדת שבאו לחדש שינוים בתוך כלל ישראל אולם לא דיבר נגד מי שבא לתקן תיקונים ולהוכיח טעויות שנעשו דברים נגד רצון הבורא כך

ועכשיו אני מבקש מחילה על אשר אני כותב, אל יחר אפכם בעבדכם ואני יודע מיעוט ערכי אלא שבמקום שאין איש השתדל להיות איש.

הנה בזמן האחרון הוצאתי חיבור של **ביום הראשון תשביתו** להוכיח מן הגמ' וגאונים וראשונים ואחרונים שהמכירת חמץ שנוהגים צע"ג אם הוא שוה ואיך מקיימים מצות תשביתו ע"י זה ובמשך השתלשלות הדורות נעשה המכירה תמיד יותר גרוע עד שעכשיו וכבר בזמן שלפנינו לא היה ערך כלל למכירה.

ובאמת ספר זה היה צריך לעבור מקודם דרך גדולי עולם והם יעינו בדבר ושוב יבדקו את הדברים ואם ימצאו שהדברים אמת, יוכיחו את הציבור. לתקן את המעשים ועצם העובדא שהלכתי דרך עקום לפנות אל הציבור הרחב ולדבר עליהם על הנהגת הגדולים שאינו כהלכה. הוא דבר שגורם הרבה קילקולים באמונת חכמים. אולם הרי הוצאתי כבר קונטרס קטן לפני עשר שנים בו הוכחתי ענין של מכירת חמץ של זמנינו ודברתי עם לומדים וגם רבנים ויש שהסכימו אתי אולם אלו שעושים מכירת חמץ יש כאן מכנה משותף שמכריז ואומר מעין מילים אלו:

"אין אנו מוכנים בשום אופן"

ז ❖ נחפשה דרכינו

הרבה חמץ וא"א לשורפו. ועצם העובדא שקשה מאוד לבער החמץ זה מחייב למצוא היתר והרי הקב"ה הוא טוב לבריות ובודאי ובודאי שיש כאן איזה היתר. רק שאנו צריכים למצוא אותו.

ואם יש מחלוקת אם יש היתר או לא. אף שהיינו יכולים לבדוק הדבר עם מי הצדק, אולם אין אנו רוצים לבדוק הדבר, שאם בודקים הדבר, הרי יתכן שנמצא שהאוסר הוא הצודק. והרי אנתנו לא רוצים שהאוסר יהיה צודק אלא המתיר, כיון שלא רוצים לשרוף החמץ. ועכ"פ בתוך הציבור יש כאלו שאין רוצים לשרוף החמץ וצריך לעשות להם תקנה, וממילא לא כדאי לבדוק הדבר כי בין כך ובין כך אין עצה לזה.

וע' בספר השגת הרמב"ן על ספר המצות עמוד 41 בהלכות זקן ממרא שיש לבא לבי"ד ולומר טענותיו והם ישאו ויתנו עמו ע"ש ומשמע שאם יראו שעמו הצדק צריך להסכים אתו. אולם כעת אין נושאים ונותנים רק אומרים לו, אין אנו רוצים לבא אתך במשא ומתן כיון שאתה מכביד על הציבור ואין אנו מסכימים בשום אופן שהלכה היא כמותך, והציבור שקשה עליהם עול המצות כבר פסק שהלכה כדעת המתירין. ובודאי הקב"ה כבר הסכים אתם, כך מדברים בערך.

מפורש בתשי"ח ס' קנ"ט הובא בבה"ל ס' תר"ץ), וגם הטענה אם לא תדעי לך וגו' צע"ג אם שייך עדיין לומר שהוא בגדר "לא תדעי לך" אחר כל מה שהובא שם שאפילו אם תדחה ראייה אחת יש מספיק ראיות וטענות אחרים.

וע' בטור חו"מ ס' ס"ז שהרא"ש צווח ככרוכיה כנגד אילו שלא נהגו שמיטת כספים, והם טענו שכבר נהגו כן, והרא"ש השיב להם, שלא מהני מנהג לעבור על דברי תורה. והם חפשו כל מני סברות להעמיד המנהג, והרא"ש לא הסכים אתם, רק כשראה שלא יכול למחות, הפסיק לבטל דבריהם אבל לא עשה מעשה להוציא ממון אחר שמיטה.

ורואים מזה, שאף משהו במצב שאינו יכול למחות, אינו רשאי לעשות מעשה בגלל המנהג.

ועוד דברתי עם כמה רבנים ות"ח והרבה אמרו לי שמוכרחים למצוא היתר לחמץ בלי לשורפו ובלי למכור לגוי במחיר זול עד שירצה לקנות מכירה חלוטה שיאכלנו או שימכור אח"כ לאחרים. אלא צריך למצא תקנה כמו שעושים בזמנינו, שהישראל לא יפסיד מחמצו, שאם אינן מוציאים היתר, א"כ מה יעשה הציבור עם כ"כ הרבה חמץ כי יש

(הג"ה בשנת תשס"ח: ע' במאמר ושפל אנשים יקים עלה, ס' ה' ס"ק ח' נעתיק זה בסוף מאמר זה, היתר זמני לבנקים רק בלי היתר עיסקא, שהיתר עיסקא הוא פשוט שקר גמור ע"כ הג"ה).

ואותו טענה שמעתי ג"כ על ענין עירובין שמחויבים למצא היתר לעשות עירוב כי הנשים צריכות לטייל עם הילדים וא"א להם להסגר כל השבת בבית ואף אם יש אלף טענות נגד העירוב, מ"מ מחויבים לעשות עירוב בכל מחיר שהיא בכל קולות שאפשר להתחכם ולהמציא.

ויותר מזה איך מחליטים שיש היתר בלי לעיין בגוף הדבר ורק מעיינין למצא ההיתר. ע' בחז"א באמונה ובטחון פ"ג פ' ל' בענין נגיעה הפוסלת בדיני ממונות ואינו פוסלת באיסור והיתר שבדיני ממונות פוסל שוחד וא"א לדיין לראות את האמת אחר שלקח שוחד. משא"כ בדיני איסור והיתר אינו פוסל שיש בכח האדם להסיר נגיעתו ולראות את האמת.

אולם כל זה שייך אם מטרת הדיין לראות את האמת. אולם אם אומר בפה מלא איני רוצה לראות רק את ההיתר ולא את האיסור ואין אני מחפש עכשיו אמיתת התורה רק אני

ועצם העובדא שטוענים שמוכרחים למצא תקנה לחמץ, איני מבין. וכי כשהתורה כתבה מצות האם מטרת המצות הוא לקיים אותה כמו שהיא או מטרת המצות הם להטריח אותנו איך להשתמט ממנה ולהטריח את הלמדנים איך לעשות תחבולות וחכמות וערמות לפטר הימנו.

וכעין טענה זו שמוכרחים למצא היתר שמעתי ג"כ על ענין ריבית שהמצוה היא קשה יותר מדאי ואם אין מוציאים תקנה לריבית מחויבים לסגור כל הבנקים וכל החנויות ויתבטל המסחר בישראל וא"א לקנות בתים ולא לחתן בניהם וע"כ שמוכרח להיות איזה היתר. והבורא עולם בודאי מסכים לזה.

וגם זה אינו מובן הרי מצות ריבית ניתנה אדעתיה דהכי שהיא קשה לקיים ולא קל כמו דאיתא בחז"ל ע' רש"י (ויקרא כ"ה לו) לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר ריבית וקשה לפרוש הימנו ומורה לעצמו היתר בשביל מעותיו שהיו בטלים אצלו הוצרך לומר ויראת מא-לקיך עכ"ל. וא"כ איך יש כאן הנחה קדומה שמחויבים למצא היתר. אדרבה מבואר שאין עצה לעשות איסור ריבית קל בעיני הציבור. ואדעתיה דהכי נתנה תורה לישראל.

נחפשה דרכינו ❖ ט

הממשלה מצד השני לוחץ עליהם להמציא כל מיני קולות.

וכעת אני שואל וכי בהלכות מכירת חמץ ותחבולות לעשות ריבית הפקר לכל בפתק תלוי לבנק ולא מתחשבים מי עושה עיסקא ומי לא. האם זה לא בגדר "רבנות מטעם" שבא מכח לחץ הציבור הרי בפה מלא אמרו שמחויבים למצא היתר. ואם אחד טוען נגדם אין רוצים לשמוע אלא שאומרים בפה מלא, הציבור אין בכחו להחמיר כאן. וע"כ שדברי המחמיר דבריו בטלים משום שהוא אוסר וכאן המקום שצריך להתיר. ואומרים בפה מלא כך קיבלנו מרבתינו שמוכרחים בהלכות אלו לדחוק ולמצא היתר.

כשהלכתי אצל אחד מגדולי הדור ואמרתי לו שאני מערער חזק על מכירת חמץ הנהוגה משום שהגוי אינו גומר בדעתו להתחייב, השיב לי הרי עושים היתר עיסקא אף שיודעים שהשני אינו עושה כלל עיסקא.

השבתי לו ערבך ערבא צריך.

הנה היתר עיסקא בנוי על זה שבגמרא הוזכר עיסקא ושוב עשו היתר עיסקא שעשו תחבולות שהלוח ישלם אף שלא הרויח בעיסקא. ושוב נשאר רק היתר בלי עיסקא ועל זה בונים כבר שאפשר לעשות תחבולות

רוצה עכשיו רק איזה צד קטן של לימוד זכות של היתר וזה מספיק. ואם יבואו לפני שני סברות אחד נוטה לאיסור ואחד להיתר אני אכריע להיתר אף במקום שנראה יותר סברת האיסור משום שהרי מטרתי כאן לא בשביל לחפש האמת רק לחפש שבנ"א יכולים לאכול מה שנחוץ להם ולטלטל בשבת מה שצריך להם וא"כ בהנהגה כזו לא הסיר הנגיעה שלו וא"כ איזה ערך יש לפסק שלו.

(במקום שפוסקים לקולא מחמת הפסד מרובה היינו שרוב פוסקים מתירין והיה בכל זאת ראוי לחוש לדעת האוסרין אז סומכין לקולא בהמ"ר אבל במקום שיש הכרעה לאיסור וכ"ש במקום שעצם סברת המתירין הוא מילתא דתמיה. לא שייך לסמוך בהפסד מרובה. ע' בזה בהקדמת תורת חטאת להרמ"א ז"ל.

הנה כשהיה הרב שלמה גורן עמד ברבנות הראשית אמר בפה מלא שמטרתו לחפש היתרים בשביל ממזרים ואז קרעו קריעה ברבים וזרקו אותו מן המחנה ואחד מן הטעמים נגדו היה שמטרתו לא לחפש האמת רק להתיר ממזרים. וכן מרגלא בפומא דאינשא במחנה החרדי שאין סומכין על הרבנות הראשית משום שהם בגדר רבנים מטעם. דהיינו שלחץ הציבור מצד אחד ולחץ

רחוקות בכל התורה כולה.

ויש הולכים בדרך הפוך, לומדים היתר עיסקא רחוקה ממכירת חמץ. ואף שהדבר סותר את עצמו, שהרי בחמץ צריך לחייב את הגוי לשלם ואף שיודעים שבודאי לא משלם ולא מתחייב בשום דבר, ובהיתר עיסקא הדבר בהיפוך שבשורש הענין אין הלוה צריך לשלם כשלא הרויח ולמעשה צריך לשלם אף שלא הרויח. וא"כ שני התירים האלו סותרים זה את זה, רק הצד השוה שבהן הוא שדברי תורה ברשותינו לעבדן ולקצרן ולהרחיבן כדעתנו כמו דאיתא בפיוט של יוה"כ כי הנה כחומר ביד היוצר ברצותו מרחיב וברצותו מקצר וכאן מוסיפים, כן דברי תורה בידינו וכו'.

העיקר הוא שעל הנייר כתוב בתחילתו דברי תורה כמו שהיו צריכים להיות ושוב אנו מסבבין אותו לפי רצון שלנו אף שזה בדיוק ההפוך מה שהבורא רוצה. והעיקר שנותנים שמות יפים להמעשה, זה נקרא עיסקא וזה נקרא מכירה. "נישט שבת'דיג גערעט". "נישט לשון הרע'דיג גערעט". ואין עוד להאריך בזה כי הלב הוא קרוע ונשבר ואינו יכול להוציא כל מה שבתוכו.

וע' שבת פרק שני בענין ג' הגרים דאמר ליה הלל דסני עלך לחברך לא

תעביד זהו כל התורה כולה ואידך פירושא זיל גמור וכתב שם רש"י ריעך וריע אביך אל תעזוב דהיינו הקב"ה נקרא ריעך, וא"כ למדים כאן שצריך לנהוג עם הקב"ה כמו שהיינו רוצים שאחרים ינהגו איתנו. והיינו שצריך להבין מה הבורא ית' רוצה.

ואם למשל אחד שעושה עוגה וחסר לו סוכר ומבקש מן השני תביא לי שקית של סוכר, והביא לו שקית ריקה בלי סוכר וטוען המבקש הרי בקשתי ממך שקית עם סוכר. השיב לו אמרת לי שקית של סוכר ולא שקית עם סוכר והרי הבאתי לך שקית. התרגז המבקש ואמר לו אתה צריך להבין שלא השקית שביקשתי רק את הסוכר, והשקית הוא רק היכי תמצא שדרך כלל הסוכר נמצא בתוך השקית. ובודאי מי שהביא לו עבר על דברי חז"ל דסני עלך לחברך לא תעביד. וא"כ אפשר להבין איך להתנהג עם הקב"ה, ולא לעשות דברים חיצוניים נטולים מכל תוכן.

וכן נאמר (מלאכי א' ח') בן יכבד אב ועבד אדוניו ואם אב אני איה כבודי וגו' אמר ה' צב-קות לכם הכהנים בוזי שמי ואמרתם במה בזינו את שמך מגישים על מזבחי לחם מגואל ואמרתם במה לאלנוך באמרכם שולחן ה' נבזה הוא, וכי תגישון עור לזבוח אין רע וכי תגישון

נחפשה דרכינו ❖ יא

שמתנהגים עם אדם חשוב וכ"ש צריך ללמוד שלא להתנהג עם הבורא עולם מה שאפילו אם אדם פשוט אין נוהגין.

פסח וחולה אין רע. הקריבהו נא לפחתיך הירצך או הישא פניך וגוי ומבואר שטענת הנביא היתה שלא למדו להתנהג עם הבורא עולם כדרך

דרוש בענין היתר מכירת חמץ הנהוגה

מקום בחז"ל.

הנה חמץ בפסח הוא עשו כמו שאמרו חז"ל ביום הראשון תשביתו, שהיה צריך לומר בי"ד ולמה נאמר ביום הראשון, לומר לך שהוא עשו כמו שנא' ויצא הראשון אדמוני. (מעין זה הובא ברוקח סי' רעא) והיינו עשו הוא הסי"ם הוא מלאך המות הוא היצר הרע הוא השטן הוא הסי"א הוא הקליפה, והכונה בזה שבערב פסח בשעה שישית נכנס חלק מכח הטומאה הזו בתוך החמץ והוא בעצמו נעשה מלאך המשחית ובשביל זה צותה התורה לאבדו ולבטלו כמו שנא' וביום הראשון תשביתו היינו תשביתו את כח עשו שבתוכו. ע"י שתשביתו את החמץ.

וג"כ נכנס כח המפתה שיש בעשו שיכול להראות צדקתו לאדם גדול כמו יצחק אבינו עד שכבר אינו רואה גודל טומאתו ורשעותו. ואוהבים את החמץ ודואגים בשבילו איך להשאירו

וא"ת איך יתכן שגדולי ישראל יתירו דברים שכ"כ תמוהין. אולם מצאנו מעין דמעין מענין זה ביצחק אבינו שנא' ויאהב יצחק את עשיו כי ציד בפיו שע"י מרמה של עשיו לא ראה יצחק אבינו ע"ה את הטומאה של עשיו. (הוא ענין דקות שבדקות כידוע בגדר הקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה).

ועי' במדרש רבה פרשת ס"ה אות ה' ו' ז' ע"י שהצדיק את הרשע כהו עיניו הובא בבעל הטורים במקום. ועי' ג"כ בפיוט ליום ב' של ראש השנה. המתחיל, הן לא יאמין בקדושו וכו' שבתי וראה וכו' ותיק הנעלה באחד ההרים, לשמנה קיים ברית בשרים, וזרע ומצא מאה שערים, ולשישים נחנט במציק ומשעשע, ולשיבה כהה מאורו להשע, עבור שאתו פני הרשע, ע"כ.

הנה התורה כתבה מעשה אבות למד לדורות הבאים כמבואר בכל

כל החמץ אשר בבית ואף שאומרים חז"ל נשים עצלניות הן, ואילו היה בדיקת חמץ מדאורייתא לא היו סומכין עליהן (עי' ירושלמי שהובא בתוס' פסחים ד': ד"ה הימונוהו) מ"מ כעת הן מתגברות על טבען וזריזות מאוד הרבה יותר מן הדין ומן האנשים. ובאמת יישר כוחן על זה כי אילו היו בגדר עצלניות איך אפשר לומר היום בדיקת חמץ מדרבנן דמדאורייתא בביטול בעלמא סגי. איפה יש היום ביטול חמץ הרי הכל רק מן השפה ולחוץ והרי מבטלין ג"כ חמץ הנמכר אשר אוהבים אותו בכל לבבם ובכל נפשם עד שחסין עליו לשרוף ואין רוצים לבטלן. ואין זה ביטול רק צורה חיצונית. (ויתכן מאוד שעיי"ז מתבטל כל הביטול שהרי אומר הכל באותו מאמר) וא"כ יישר כוחן של נשים צדקניות אשר ממשיכות דרך של רבקה אמנו, ע"ה.

ויסוד ששייך טעות ג"כ אצל סנהדרין הגדולה בלשכת הגזית מצאנו בתורה בפרשת פר העלם דבר של ציבור ואפילו בעי"ז שייך, אף שכולם ראויים להורות. כדאייתא במסכת הוריות.

עד כאן הדרוש.

הנה אחר שכתבתי ספרי ביום

בבית ולא להפסידו בבחינה כמו שנא' ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו, ואף שבכל זאת צריך להרחיקו קצת. משום זה עושים איזה מכירה סימלי שנראה כאילו מכרו אבל ביסודו אוהבים אותו ומקיימים אתו בגדר שמאל דוחה וימין מקרב. וזה גודל כח הבעל דבר הידוע המפתה אפילו צדיק יסוד עולם עמוד היראה עמוד העבודה עמוד הגבורה רגל המרכבה.

וא"כ אין תימה אשר כח הקליפה זו יכול להטעות צדיקי עולם שבכל דור ודור שיהיו בגדר שמאל דוחה וימין מקרב ולא בגדר ואת עשו שנאתי ואשים את הריו שממה ואת נחלתו לתנות מדבר.

רק יבא הזמן שג"כ צדיקי עולם יראו גודל הקליפה של חמץ בפסח והגהינום הפתוח מתחתיו כמו שנא' ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאוד. היינו שהכיר טעותו עד עכשיו. (וידוע מחז"ל שהיה בליל פסח והיינו שהרגיש שלא ביער "החמץ" כהוגן).

אולם רבקה אמנו ראתה גודל הטומאה הזו והרחיקה אותו. ומשום זה ג"כ נשים צדקניות דידן מוסרות נפשם על מצות תשבינו ועושות יותר מן המדה. שהרי נאמר אור לי"ד בודקין את החמץ לאור הנר והן מתחילות כבר לי יום קודם החג לבער

יג ❖ נחפשה דרכינו

למכור החמץ יש בזה כמה דיעות
בנ"א אצל הציבור בענין זה.

(א) יש שחושבים שבאמת מכירת
חמץ הוא בסדר גמור ויש גמירות דעת
של הגוי שהוא מתחייב לשלם באמת,
ועכ"פ אין בלבו ובלב כל אדם שאינו
מתחייב לשלם. ואף שאנו לא מבינים
את זה, מ"מ הלומדים הגדולים
בעומק סברתם מבינים את זה.

(ב) יש שחושבים שבאמת אין
גמירות דעת להגוי אבל א"צ לזה שזה
אינה מכירה אמיתית רק להפקיע
האיסור. וזה מספיק.

הנה כל אלו הסברות הם
קילקולים גדולים.

ואילו היה אחד מגדולי ישראל
מסביר בטוב טעם ודעת איך זה פועל
מכירת חמץ הנהוגה והיה מישב כל
הקושיות שהקשיתי בהספר, היה הכל
טוב. אולם לא ראיתי כהנה.

ואלו אשר צועקים נגדי באים
בעיקר בטענה כבר נהגו ואיך אתה
מתחצף לחלוק על כל הגדולים. וכל
הטענות כבר הם ידעו ולא התחשבו
עם זה וע"כ שאתה טועה וכו' וכו'
אבל לא ישבו עצם הקושיות.

והיה ראוי מחמת בעיה באמונת

הראשון תשבינו להציבור והיו רבים
שנהנו מזה ונתעוררו בענין אולם
רבים שואלים מה דעת הגדולים וגם
הרבה התנגדו לזה כמובן וגם קבלתי
קצת בזיונות.

אולם קורה עכשיו דבר לא נורמלי
בענין אמונת חכמים, הרי אנו מצווים
לשמוע דברי חכמים ועיקר הנהגת
הציבור בא איך שהציבור דבוק
בגדולי ישראל וכמו שנא' **את ה' א-**
לקיך תירא לרבות ת"ח וזה יסוד של
כל התורה כולה וכמו שנא' ועשית על
פי הדבר אשר יגידו לך וגוי' לא תסור
וגוי' ועכשיו אחר אשר הוצאתי ספרי
והראיתי בראיות ברורות מובן לכל
בר דעת שהנהגת ישראל עם קדושים
בענין מכירת חמץ הוא נגד רצון
הבורא ואין זה מוציאנו מידי עבירה
ויש כאן רק מכירה סימלית בלי
גמירות דעת של הגוי. ועי' בהספר
מרישא לסיפא עוד כמה טענות מן
הגאונים והראשונים, וא"כ יוצא שמי
ששומע זה יכול לפגום אצלו אמונת
חכמים בבחינה מסוימת וזה קילקול
גדול.

ואף שסמכתי על מה שאמרו חז"ל
במקום שיש חילול ה' אין חולקים
כבוד לרב. מ"מ הקילקול יש וצריך
לתקנו בכל מה שאפשר.

הנה בהנהגת הרבנים שליט"א

יצער אותו כשמגלים את המכה, ויותר טוב לגלותו כדי שאפשר לתקנו לפני שימות ויצית מגיפה בכל הציבור.

חכמים שלא לפרסם כלל הספר אולם א"א לשתוק על מי שיש לו מכה מדבקת בתוך גופו בגלל חשש שמא

נחזור על מה שהתחלנו בהסבר התקופה

כל מיני טומאה וקליפות וזוהמה כמו שנא' ויותר אנשים ממנו עד בוקר וירום תולעים ויבאש.

ואחר שנתבטל ענין המן נתבטל איסור זה. אולם אנו מצווים על איסור מעין זה פעם אחת בשנה. והיינו בערב פסח שצריך לבער החמץ והיינו שעצם הלחם לשובע יש בו ניצוצי קדושה כמו במן באופן נסתר כמו שנא' ויאכילך את המן וגו' למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. וידוע מה שאמר האר"י ז"ל על פסוק זה. אולם כשנכנס ששה שעות בערב פסח יוצאים ממנו כל ניצוצי קדושה ונכנסים תחתיו כל הטומאה והזוהמה והס"ם הוא השטן הוא המלאך המות. (ע' מאירי פסחים ו': שביטול חמץ הוא שאדם ממאס בעיניו את החמץ עד שאפילו מי שהוא מתאוה לאכל חמץ או להנות מן היופי שלה, אז ע"י הביטול נמאס בעיניו ופקע התאוה. והיינו שמתאר במוחו

הישוב בארץ הקודש שאינו מתנהלת תחת שומרי תורה ומצוות, וקיבוץ גלויות במקצת ע"י שרבים הועברו מן הדת.

ויש מקום לבדוק במשנה בפירקי אבות פ"ה עשרה נסיונות ניסו אבותינו את הקב"ה במדבר כמו שנא' וינסו אותו עשר פעמים ולא שמעו בקולי וע"י זה נתעכבו במדבר מ' שנה ואנו אף שחלק גדול של כלל ישראל נמצאים בא"י אולם לא זכינו לגאולה והגזירות נגד הדת מתרבים).

ואיתא בגמ' מהו עשר נסיונות (הובא בברטנורה אבות פ' ה') ושנים מהם הם שנים במן. ונדבר כעת רק על אלו השנים, שנים במן הם לא תותירו ויותר לא תצאו ויצאו. הנה החיוב של לא תותירו היה לדור המדבר כל יום שלא להותיר המן למחרת. והוא מאכל שמלאכי השרת אוכלין אותו ויש בו קדושה עליונה מאוד אולם כשמשאירין אותו למחרת שולטין בו

נחפשה דרכינו ❖ טז

מאתריה ומרשותיה כאלו אעקר
אילנא דחיי דאיהו אות ברית ואנח
ליה ברשו נוכראה וכו' ודא גרים
לישראל דאתעקרו מארעה דישראל
ואתגליאו בארעה נוכראה דאיהו
רשות הרבים וכו' והבור רק אין בו
מים מים אין בו אבל נחשים ועקרבים
יש בו ואיהו רעב וצמאון וקינה והספד
וחשוכא וקבלא ואיהו גלותא
לישראל, ע"כ

ושוב מכריזים שהעירוב כשר
למהדרין, ואין להאריך עוד בזה.
ועכ"פ א"א בעירוב סמלי להתיר
רשה"ר דאורייתא וכן לא דרבנן כי
צריך להיות כשר כדת.

יש מביאים ראייה על הנהגה זו
משלמה המלך ע"ה שתיקן עירובין
ופירשו דברי שלמה דהיינו שצריך
לחפש כל מיני קולות ולגבב קולות ע"ג
קולות בין ברשה"ר דאורייתא בין
במחיצות איך שאפשר לתקן העיר.
אולם שלמה המלך ע"ה עשה חומרא
בעירובין כמש"כ רש"י עירובין י"ח
ורמב"ם ריש ה' עירובין כדי שלא
יכשלו בחילול שבת דאורייתא, רק
שבתוך חומרא זו תיקן עירובין שיש
עיצה אבל על מה שהיה אסור לפניו
לא עשה שום קולא. ואם אנו רוצים
ללכת על דרך של שלמה המלך ע"ה
צריך לראות שלא יכשלו בחילול שבת
להראות איפה יש רשה"ר או ספק

כאילו הוא גדר מן בצורת ירום
תולעים ויבאש.

הנה כלל ישראל נהג בצורה גלויה
ומפורסמת לפני קהל ועדה ובפני
ישראל וגויים בשם התורה. וע"י
הרבנים, לקיים מצות תשבתו ע"י
מכירה בערמה גלויה לכל וכל הגוים
שחקו מזה. וכו' וקשה לדבר כי הלב
כואב. ע' תשובת ר' יוסף גאון בענין
הערמה. (הועתק לקמן).

ונאמר תחת אשר לא עבדת את ה'
א-לקיך בשמחה ועבדת את אויביך,
וכאן מחפשים כל מיני תחבולות
ליפטר הימנו. זה גורם כל הצרות ר"ל
ואף שהיה הכל בשוגג מ"מ הקילקול
נמצא.

נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד
ה' (איכה ג').

וכן איסור לא תצאו הוא איסור
הוצאה וכבר הארכתי בספר הנ"ל וכן
בספר פתיחת שערי העיר בסוף, על
גודל קילקול ההוצאה שנעשה
שאומרים בשם התורה ובשם אמונת
חכמים שבענין הוצאה אפשר לחתור
קולות ע"ג קולות רחוקים מאוד כדי
לתקן עירוב וע' בתיקוני זוהר ס' מ"ח
ועוד גודל חטא איסור הוצאה וז"ל
יציאות השבת שתים אינן עקירה
והנחה דעביד לון בבת אחת מאן
דעקר חפץ מאתריה ואנח ליה לבר

זאת סבל כל הצרות שאירע לאחים בגלל מכירת יוסף.

ונראה לבאר ענין של ראובן, שהוא חטא בבילבול יצועי אביו. וכשזרקו יוסף בבור נתעורר להתעסק בשקו ותעניתו על שביבלל יצועי אביו. כמו שכתב רש"י על הפסוק וישב ראובן אל הבור. וצריך ביאור למה נתעורר דוקא אז. ואפשר לפרש כונת יעקב אבינו שנתן מטתו אצל בילה (ע"פ פשט) כי כשנפטרה רחל אמנו ע"ה ונתיתמו יוסף ובנימין וידוע שאדם צריך את אמו שתטפל אתו ושיוכל להיות כרוך אצלה כמשי"כ רש"י (בראשית כ"ד ס"ז) על הפסוק וינחם יצחק אחרי אמו, ונתן התפקיד ממלא מקום לגדל את יוסף ובנימין לבלהה כמשי"כ רש"י ריש וישב.

אולם טבע האשה שאינה מחבבת בני אשה אחרת כמו בניה והיה חשש שלא תקיים תפקיד זה כראוי וירגישו שאינה אוהבת אותם כבניה (כעין שנאמר ויאהב את רחל מלאה וירא ה' כי שנואה לאה) על כן נתן יעקב מיטתו אצלה כדי שתרגיש שהיא באמת ממלא מקומה של רחל ובני רחל כבניה. וראובן שבלבל יצועי אביו, פגם ע"ז בתפקידה של בלהה ופגע ע"ז ביוסף הצדיק ובנימין ונתמעטו ערכם בעיני האחים וע"ז בצירוף שאר הסיבות גרם לדבר עד

רשה"ר. כתבתי כאן שני דברים של העשר ניסיונות ועל שאר השמנה צריך חבור מיוחד ואכמ"ל.

כעת בא אסון נורא הוא שלטון של עוברי דת. והיה צריך להיות אחרי צרות כאלו, של אסיפת ו' מיליון קדושים הי"ד. גאולה אמיתית בהתגלות כבוד שמים באמת. אולם לא זכינו והיה בגדר סימני גאולה סימליים. חוסר תוכן אמיתי. ואולי הוא בגלל קיומינו של כמה מצות בצורת סימליים חסר תוכן. ואם נקיים המצות בצורה האמיתי עם התוכן בתוכו יבא הגאולה האמיתית.

ונראה עוד לבאר הדבר, כי איתא במדרש תנחומא פ' ויגש כל מה שאירע ליוסף אירע לציון הרבה צרות וכן הישועות (וידוע בשם הגר"א שציון הוא בגמטרי"א יוסף) ואפשר להוסיף דברים כי כשם שיוסף נמכר ג"כ ציון נמכר. דהיינו שמכרו א"י כדי לפטור משביעית ובגלל זה אנו סובלים צרות מרובות. ונתקיים בציון מה שנא' ביוסף ויתנכר אליהם וכן מה שנא' דבר אלינו אדוני הארץ קשות ומש"ה השילטון כעת עושה צרות ליהודים חרדים.

ולא תאמר שאלו שאין מוכרין את הארץ נקיים לגמרי מזה. ז"א שהרי ראובן לא היה במכירת יוסף ובכל

זי ❖ נחפשה דרכינו

יקבל פנים חדשות ע"י הגאולה
האמיתי בב"א.

וגם ההנהגה אשר נוהגין לבטל כל
מערער נגד מכירת חמץ עד שקרוב
הדבר שנותנים חרם על מי שטוען
שאסור למכור חמץ במכירה הנהוגה
וקרוב לחושבו כזקן ממרא וכמורד
ברבותיו, ומכריזין ואומרים שגם
הבורא עולם הסכים עם זה וכל
המערער נחשב כמורד במלכות שמים,
עד שמגיעין הדברים שאף אלו
שיודעים האמת מפחדים לאומרו
ברבים. (כעין זה שמעתי מכמה ת"ח
שאסור לערער על היתר עיסקא)
מצאנו כעין זה במכירת יוסף,
שהחרימו כל מי שמגלה המכירה
וצירפו הבורא עולם בזה ומש"ה לא
גילה ליעקב אבינו ואף שיצחק אבינו
ידע האמת, אמר כיון שהבורא עולם
אינו מגלהו אף אני אינו מגלה ליעקב,
(כאיתא במדרש רבה). ומשום זה
הוצרך יהודה לקבל על עצמו חרם
להחזיר בנימין וגם עצמותיו נתגלגלו
עד שביקש משה רבינו רחמים עליו, עי'
בחפץ חיים על התורה ביאור הענין.

ורואים מזה שאחד מהנהגותיו של
הקב"ה שאם יש בתוך הכלל איזה
חטא מסוים, שאינם רוצים לגלות,
הקב"ה מסכים איתם באופן זמני
שלא לגלות, אע"פ שנגרם ע"י זה צער
עמוק למנהיג הדור ח"ו (כמו יעקב

שרצו להורגו).

אולם אז תפס ראובן את המצב כי
לא חשב שהדברים יגיעו עד כדי כך,
ובאותו פרק שהציל את יוסף עשה ג"כ
תשובה על שבילבל יצועי אביו אולם
כיון שהיא היתה גורם בבחינה
מסוימת לחטא מכירת יוסף. הוצרך
ג"כ הוא לסבול הצרות.

ונחזור לעניינינו, ידוע הוא שמכירת
הארץ אשר הוא ביסודה רק מכירה
סימלית שלא יעלה על הדעת שהגוי
הערבי הזה קונה כל א"י וכן היהודים
לא ימכרו א"י, למדו יסוד שאפשר
לעשות הערמה כזו ממכירת חמץ. (כך
מבואר בכל הספרים בין אלו שעשו
מכירת הארץ ובין אלו אשר התנגדו,
שהוצרכו לחלק בינו ובין מכירת
חמץ).

ואם כלל ישראל לא היה נוהג
הערמה הגלויה במכירת חמץ, לא היה
אף פעם מגיעים למכור הארץ. וא"כ
ג"כ אלו המתנגדים למכירת הארץ,
אשרי חלקם. מ"מ לא נקיים מכל וכל
מזה. כל זמן שלא מתקנים החטא של
מכירת חמץ. אולם אם יתקנו ענין של
מכירת חמץ, ממילא ג"כ אלו אשר
מוכרים הארץ יחזרו בתשובה כי אין
להם עוד על מה לבסס ויתקנו חטא
מכירת יוסף. ואז יתבטל הענין של
ויתנכר. ויתגלה היוסף האמיתי. וציון

שהוא רק אמונה שיטחית. וע' בגמי שהמלוה בריבית אינו זוכה לתחית המתים.

וכתוב בתורה אני ה' א-לקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לא-לקים. (פ' בהר).

ואמרו חז"ל כל הדר בא"י כאילו יש לו א-לק. וכו' וא"כ עיקר תנית הארץ להיות בו ניכר א-לקותו יתברך. בא ע"י שמירת מצות ריבית ואמרו חז"ל כל המודה במצות ריבית מודה ביציאת מצרים וכל הכופר במצות ריבית כופר ביציאת מצרים. וע' ברש"י שם לפי שמצות ריבית קשה לאדם לקיים ומורה היתר לעצמו בגלל מעות שהיו בטלין אצלו וכו' ומבואר שהוא מצוה שקשה לקיים. הנה היום הורו היתר באופן שכבר קל לקיים. מספיק פתק בבנק ולוקחים ריבית קצוצה במסוה של עיסקא אף שאין עושים עיסקא. והכל בשם התורה ומנהג ישראל ואוי למי שמערער בזה. ואיפה האמונה בתחית המתים אתמהה.

והם תולין לומר שהרי אף מי שעושה באמת עיסקא, אז ההיתר עיסקא הוא הערמה גדולה, וא"כ אף שאין עושים עיסקא, יש הערמה עוד יותר גדולה וג"כ אפשר לעשות. ואולי

אבינו הנ"ל) וגם גדול שיודע, אינו מגלהו עד שבתוך הכלל מתעוררים לחזור בתשובה, ואז הקב"ה מסבב סובבים שהדבר יתגלה. כמדומני שכבר הגיע הזמן ע"י כל היסורים שעברו על כלל ישראל והתעוררות תשובה בענינים אלו על ידי רבים מב"י מכל השכבות, וא"כ מותר לנו לגלות האמת.

וכן מה שיש נוהגין להעלים מכירה הנהוגה כדי למכור אותו למי שנוהר מזה, ע"י שמטמינים אותו עד שבועות ומוכרין אותו אז בחזקת נתחמץ לאחר פסח, מצאנו מעין זה בתורה כמו שנא' הכר נא הכתונת בנך היא אם לא וכן כל הבעיות שיש, משליכים למחנה השני כעין שנאמר **ויגד ליהודה לאמר זנתה תמר כלתך וגם הנה הרה לזנונים ויאמר יהודה הוציאוה ותשרף אולם יש לבדוק מאיפה המקור, מי נתן חותמת הכשר על חמץ הנמכר כמו שנא' הכר נא למי החותמת והפתילים והמטה האלה.**

ומי יזכה למדריגה לומר צדקה ממני.

וענין חיטוטי שכבי אשר נתרבו בעה"ר באופן נורא, והם מגלים דעתם ברבים שאין מאמינים בתחית המתים. אולם נבדוק עצמינו אם אנו מאמינים באמת בתחית המתים או

נחפשה דרכינו ❖ יט

מקברותיכם וגוי ונתתי רוחי בכם וחיתם.

הנה כעת פתיחת הקברים נתקיים בעה"ר אבל ונתתי רוחי בכם לא נתקיים ואולי ע"י שמקיימים מצות ריבית בצורה סימלית אז נתקיים ג"כ ענין פתיחת קברים בצורה סימלית אבל החיות איננו.

נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד ה'.

יבא עוד הזמן שיאמרו על זה ערבך ערבא צריך. ומנ"ל מקור בגמ' להתיר הערמה בריבית וכמה פעמים אסרו בגמ' הערמה בריבית. ואלו שהתירו קצת הערמה אילו היו יודעים עד היכן הדברים יגיעו אולי כבר היו מודים לפשטות הגמ' לאסור הערמה מכל וכל. ואכמ"ל.

ויסוד תחית המתים כתוב ביחזקאל הנה אני פותח את קברותיכם והעליתי אתכם

התיקון --- תשובה.

עדת בני ישראל ולגר הגר בתוכם כי לכל העם בשגגה.

וצריך לחזק את הציבור. כי שייך לעשות תשובה ג"כ על דברים שהיו מנהג ע"י גדולי ישראל וכמש"כ בריטב"א פ"ד דפסחים, הובא במ"ב ס' תר"צ. (שם הביא הח"ס שהביא אז בשם הפר"ח והפר"ח הביא בשם הרידב"ז והרידב"ז הביא דברי הריטב"א) אולם יסוד דברי הריטב"א הם בפסוקים הנ"ל. ובכל מסכת הוריות. ושייך אף בדבר שנפסק בדורות הקודמין כך מבואר בכל הש"ס שהאחרונים היו חולקים על

כתוב בתורה והתודו את עונם ואת עון אבותם במעלם אשר מעלו בי ואשר הלכו עמי בקרי אף אני אלך עמהם בחמת קרי והבאתי אותם בארץ אויביהם או אז יכנע לבבם הערל ואז ירצו את עונם.

ונאמר ואם כל עדת ישראל ישגו ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשנה ואשמו ונודעה החטאת אשר חטאו עליה וגוי.

ונאמר, (במדבר ט"ו כ"ד) והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה וגוי וכפר הכהן על כל עדת בני ישראל ונסלח להם כי שגגה היא ונסלח לכל

כ ❖ מכירה הנהוגה מעכב קרבן פסח

וכ"ש בדברים שמעיקר נתיסדו על יסודות רעועות מאוד רק מחמת לחץ הציבור וקשה לקיימן. ודחקו למצא סברות רחוקות להתיר.

פסק שנפסק מקודם. והלכתא כבתרא. וכן הראשונים חלקו על הגאונים. וכו' וכו'. וכן נפסק ברמ"א חו"מ ס' כ"ה.

מכירה הנהוגה מעכב קרבן פסח

ממשיכים מנהגיהם גם לאחר בנין בית המקדש וצריך לראות שלא יכשלו. וחוף מזה הרי זה עבודה שלנו שנכין חלק העבודה ששייך לעשות כבר עכשיו. שרק עצם הקרבת ק"פ מעוכב בידינו מכמה סיבות. אבל ההכנה לק"פ לבער החמץ הוא בידינו, ואנו צריכים לקיים זה גם מצד הצפיה לישועה. ויתכן שהבורא עולמים ממתין עלינו מלהביא את הגאולה עד שאנו נהיה מוכנים להקריב הק"פ שלא נעבור על לא תשחט על חמץ.

ויתכן שזה ג"כ מרומז בפסוק שבעת ימים תאכלו מצות אך ביום הראשון תשביתו. ואכילת מצות הוא המאכל של הגאולה ראשונה וגם מרמז על אכילת ימי המשיח (כי ימי המשיח נקראים בלשון אכילה בגמ' סנהדרין) והיינו שבעת ימים תאכלו

הנה אנו מחכים כל יום להתגלות משיח צדקינו ובנין בית המקדש והקרבת קרבנות ובתוכם קרבן פסח ואנו אומרים בכל פסח ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים אשר יגיע דמם על קיר מזבחך לרצון. ואחד מתנאים הקרבת קרבן פסח הוא שלא יהא חמץ בתוך הבית כי אם יש חמץ עוברים בהקרבתו על איסור לא תשחט על חמץ דם זבחי.

אולם במכירה הנהוגה אשר נתבאר שהיא רק בגדר מכירה סימלית א"כ שוב עוברים על איסור לא תשחט על חמץ. ואיך אנו יכולים להתפלל על הקרבת ק"פ. וכי תימא אנו נסמוך שאם יבא אליהו כבר יאמר לנו הדין של מכירת חמץ אי מהני או לא. ז"א דהרי אמרינן בביצה ה: מהרה יבנה בית המקדש וביצה לכל מסורה ומבואר שם שבני ישראל

הראשון תשביתו.

וצריך לדעת שהאמת יתגלה פעם ואשרי מי שיכול לראות את האמת לפני שמציגים אותו לכל. וכעת עדיין אנו נמצאים בעלמא דשיקרא ויש שכר גדול למי שראה האמת. אבל כשאינו רוצה לראותו רק שמחכה עד שמגלים אותו. על זה נאמר אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה. יוסף קטנן של שבטים וכו'.

מצות היינו ימות המשיח, אולם בתנאי, אך ביום הראשון תשביתו. שתקיימו מצות תשביתו כהוגן ולא ע"י מכירה סימלית. ואך מלשון וישאר אך נח. ע' רש"י שם שהוא לשון צער ויגון, דהיינו שאף שבה ע"י צער ויגון, והפסד ממון וכפית היצר של שינוי מנהג דורות הרבה וכל ההרפתקאות שתלויין בזה. שהוא בבחינת אך קשה מאוד. מ"מ ביום

ענין חילול ה'

בעולם, שמכר לו, שאין שוה כלום. ואין בו מכירה כלל ואסור לעשות כן ואפילו לקח ממנו דמים ומכר לו מכירה גמורה והעיד עליו עדים שמכרת לי שורים אילו וחנות זו, אף על פי כן כיון שמתנה עמו על מנת שתחזירם לי לאחר השבת אסור מפני שעשה ערמה להשתכר בשבת ולעשות מלאכה בשבת בכונה ואיסור גמור הוא: אילא אפילו מכר לו מכירה גמורה ואין מתנה עמו על מנת שתחזירו לי וקנאו הגוי קנין גמור כיון שבמוצאי שבת חוזר ובא ישראל לחנותו כמנהגו: הוכר הדבר שבערמה עשו להיתערם במצות ולגנוב דעת עליונה ודעת הבריות ויש כאן איסור שבת.... וחילול שבת וחילול השם

ועוד יש כאן דבר גדול. שבמכירה זו יש חילול שם שמים עצום שמראין לכל שאין המצות חשובים אצלנו ואפשר להפקיעם ע"י מכירה סימלית. וע' תש"ו רב יוסף גאון שהובא אצלנו בספר ביום הראשון תשביתו ח"ד וז"ל. גיאוניקה חלק ב' עמוד 196 :

ישראל שמבקש לעשות ערמה עם שותפו גוי שיש לו עמו שוורים לחרישה וחנות שלמקח וממכר ומוכרין לו בערב שבת וחוזר לוקחן ממנו לאחר שבת זה מנהג של פושעי ישראל ואסור לעשות כן מפני שני דברים. ואין צריך לומר אם לא לקח ישראל דמי שורים וחנות ומה שבתוכה מן הגוי אילא בדברים

בתשובה על אף שזה דבר שהוא מבוסס על מנהג דורות שעברו, אז שאר כלל ישראל יעשו ק"ו לעצמם. מה אלו שהיה להם על מה לבסס לפום ריהטא. בכל זאת חוזרים בתשובה אנו שעושים דברים בלי לבסס אעכו"כ.

וגם הבורא עולם יעורר רוח תשובה בעולם. וגם החופשים אשר רחוקים מן התורה יחזרו בתשובה. ויתורץ הקושיה ששאלנו מתחילה, איך נאמר שהקב"ה מעמיד מלך קשה כהמן והם חוזרין בתשובה. הרי מלך קשה כהמן ראינו ואיפה תשובה כללית של כלל ישראל. אולם לפי מה שנתבאר במאמר זה מבואר שכל זה רק בעיה של זמן. שעד שמתעוררין לתקן ולהתעורר על מה בא לנו כל הצרות האלו לוקח זמן. אולם עכשיו נבא ונתקן מה שפגמנו ונחזור בתשובה שלימה והשי"ת יעלה עלינו רוח ממרום ויתקיים מה שנא' ושב ה' א-לקיך את שבותך וירחמך ואתה תשוב ושמעת בקול ה' ככל אשר אנכי מצוך היום.

הנה הרבנים שליט"א דורשים בכל פעם שמצות תשבייתו בא ללמדנו שצריך לבער היצר הרע ומנסים לדמות כל מין יצר הרע ועבירות שצריך לגרש. אולם לא מהני זה רק אם המצוה גופה דהיינו החמץ ממש

בפני ישראל וגוים שאפילו הערמה... ב...ן אפילו בדבר הרשות אסור לעשות לחתכילה ערמה דאמרו ליה רבנן לרב (ששי) [אשי] חזי מר האי מרבנן ורב (חיי) [הונא] בן חיון וכולי, מעשה מברא שבות בעלמא הוא ואף על פי כן צורבא מרבנן לא אתי למעבר, כן [צ"ל כאן] שיש חרישה שהיא איסור מלאכה ופתיחת חנות בשבת לא כל שכן שאסור מכל צד וצד ויש בו חילול השם עכ"ל (עי' בספר ביום הראשון תשבייתו דף ל"ח שביארתי תשובה זו).

מן המקור שהביא מבואר שלמד משם שבכל התורה אסור הערמה חוץ ממקום שגילו לנו חז"ל להתיר ודוקא בצורה ואופן שהתירו ולא יותר.

הנה שם היה יחיד שמכר ליחיד ובכל זאת יש בו חילול ה' בפני ישראל וגוים. וכ"ש רבים שמוכרין ליחיד שלא שייך כלל שיש לו גמירות דעת וכל הצורה התמוה מאוד שעשים המכירה יש בזה חילול ה' עצום וכ"ש שנעשה ע"י גדול ישראל בפרהסיא. וא"כ אין תקנה רק להפסיק לגמרי למכור חמץ בצורה הנהוגה.

נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד ה'.

הנה כשגדולי ישראל חוזרים

נחפשה דרכינו ❖ כג

האמת שלומדים אותם ממנהג מכירת חמץ שאפשר לחפש "חור במשפט" גורם קילקולים גדולים ומכסה אמיתיות התורה, ומקלקל השכל וחוש האמת הטבעי שטבוע בכל יהודי, וצריך לחזור לחפש האמת לגלות דרך האמת ואז יתגלה אמיתת התורה על בורים. (סברות אלו ותולדותיהם ותולדות תולדותיהם הם רבים אין מספר. והרבה זילזולים בממונות וממצאים גדרי מורה היתרא וכו' באים מתולדות מנהג מכירת חמץ או תולדות תולדותיהם. עד שנמצא שמנהג מכירת חמץ הוא שורש של הרבה מיני ערמות וערמוניות שאינן על דרך האמת. (הוא עשוי אבי אדום) והגלות אדום הוא עד שמבערים החמץ הזה מקרבינו ואז יתבטל גלות אדום.

והראשון שהתחיל גלות אדום אמרו חז"ל שהיה שלמה המלך ע"ה (בגדר דקות שבדקות ששייך לומר על אדם קדוש כמוהו) בשעת שנשא בת פרעה. בא גבריא'ל ונעץ קנה בים ועלה בו שירטון ועליו נבנה כרך גדול של רומי. (היינו אדום שהחריבה בית מקדשינו השני (שבת נג:) ונשא בת פרעה אין הכונה במזיד ממש, רק הוא בחכמתו המציא איזה היתר. בגדר יוסיף דעת יוסף מכאוב כמו שאמרו חז"ל בראשית רבה על הפסוק והנחש

מאבדין אותו כהוגן שזה גוף חפצא של היצר הרע הסי"א הסי"ם. ובלי תחבולות.

וכן החופשים שולטים ועושים צרות, וצריך ללחום כנגדם אולם בתוך צבור החרדים יש חילוקי דיעות איך ללחום נגדם. זה אומר בכה וזה אומר בכה וזה הרבה מחלוקת בתוך מחנה החרדים ומצאנו כעין זה אצל מכירת יוסף שבשעת מצב של ויתנכר עליהם היה תמיד ויכוח בין יעקב אבינו לבניו איך להסתדר עם המצב זה אומר כך וזה אומר כך וכל אחד מנסה לתת עצה ולא נתגלה יוסף רק אחר שאמר יהודה "בי אדוני" שבי הדבר תלוי שאני צריך לתקן חטא מכירת יוסף ע"י מסירת נפש להציל בניה של רחל. כמו שאמרו חז"ל.

וכן כאן כל התגברות הרע וכיסוי והעלמת האמת בגלל שכח הרע שולט והם מקבלים יניקה מכח החמץ בפסח (שהוא כח הסי"א וכח הקליפה) שנשאר בשם התורה. אולם אם מבטלין המכירה, ואין מחפשים תחבולות בשם התורה להשאיר החמץ, אז ממילא מתבטל ג"כ שילטון החופשים. ואפשר לקיים התורה בלי מפריע.

וכן כל התורה שאינו על דרך

(בדרך רמז אפשר להוסיף לא יראה עם הכולל הוא בגמטריא לא ירבה שע"י תיקון חטא של לא יראה מתקנן חטא של לא ירבה. שהוא שורש של גלות אדום).

היה ערום. (ע' רמב"ם סוף פרק י"ד מא"ב) וכן כליון אדום יבא ע"י ביטול הכוחות של חיפוש היתרים נגד ההלכה.

פתרון בעית גיוס בנות

בטעותם החופשים יעשו ק"ו בעצמם, מה החרדים שנהגו מכמה מאות שנים, כיון שהכירו בטעותם, חוזרים בהם, אנו שנוהגים רק 45 שנים, על אחת כמה וכמה. ומה החרדים שגורם להם הפסד ממון, חוזרים בהם, אנו שמרוויחים ממון על אחת כמה וכמה.

וצריך לדעת שאפילו רק רב אחד יפסיק בהנהגת מכירת חמץ יהיה בזה תקון גדול, ונוסף לכך, שלאט לאט אחרים ילמדו ממנו.

והבעיה של גיוס בנות, שמעתי שהחופשים כבר מודים שאין שום תועלת לצבא מהבנות. והן רק מקלקלות את החילים באופן מורלי, ומפריעים להם בתפקידם. כמו כן נגרם להם הפסד ממון מרובה, ומה שאין מבטלים את ענין גיוס בנות, משום שקשה לאדם להודות ברבים על טעותו. וממילא ממשיכים את דרכם כפי שנהגו עד כה. אולם אם היהדות החרדית תחזור בתשובה על מנהג שנהגו מכמה דורות, ע"י שמכירים

תוכנית אנטי - וירוס

ושבו המציאו תוכנית "אנטי-וירוס", שיכול לבדוק המחשב והדיסקט אם יש בו וירוס וגם יכול להשמידו משם. ולפעמים אפשר עוד להציל כל זמן שלא קילקל שם הרבה. ובדאי היו שמחים כשהמציאו התכנית הזו, ולא אמר אדם מעולם שעד עכשיו לא השתמשנו בתוכנית הזו אי"כ נמשיך בלי זה. אלא

הנה בזמנינו שרגילים להשתמש במחשבים (קומפיוטר) ידוע שיש כל מיני וירוסים שמקלקלים המחשב והדיסקטים. וזה מחלה מדבקת שאם מכניסים דיסקט בתוך מחשב נגוע בוירוס נדבק הוירוס בדיסקט וכשמכניסים למחשב אחר, נדבק ג"כ שם. ויש וירוסים שמסתובבים בכל העולם וזה עושה קילקולים גדולים.

נחפשה דרכינו ❖ כה

בקיצור בתש"י מהר"ם אלשקר והובא ברמז במ"ב בבה"ל ס' רמ"ו ד"ה רק, ועכשו נתגלה ממקורו עם כל סברותיו וראיותיו וטעמיו, שמבואר שם שיש כאן סברה פשוטה לאסור ונקרא מנהג פושעי ישראל וכולל כל התורה וגם דרבנן חוץ ממקום שהתירו חכמים, ויש עצם האיסור וגם חילול ה', וזה כעין "אנטי-וירוס", וצריך להכניסו בכל חלקי תורה ומנהגי ישראל לבודקן ולנקותם מן הוירוס של ערמה, וגם להעמיד אנשי אמנה שמשיגחים על הנהגת הציבור שאם רוצים להכניס מנהג של ערמה, תיכף מזעיקים את הציבור.

משתדלין לקנותו. ויש גם מחשבים המצוידים באזעקה שאם מכניסים שם דיסקט נגוע בוירוס תיכף מצלצל, וזה שמירה גדולה.

הנה בהרבה חלקי התורה והתפשטות מנהגי ישראל יש מין "וירוס" כזה שנקרא "ערמה", ומי שלומד סוגיה זו ואח"כ לומד סוגיה אחרת מדביק שם ג"כ אותו "וירוס" עד שעלול עוד להתפשט בעוד חלקי תורה שעדיין לא היו נגועים ומתחיל לקלקל המצוה לאט לאט עד שעוקרין אותו לגמרי ע"י דבר סימלי בעלמא. אולם כעת זכינו בעה"י, לתשובת רב יוסף גאון שלא היה ידוע עד עכשו רק

סימני קירוב הגאולה

שנית, פריחת הארץ בפירות, וכמו דמשמע במדרש תנחומא דברים ס' א' וז"ל ד"א ישישום מדבר וציה (ישעיה ל"ה א') מפני מה כתיב כן ללמדך כי בשעת שהקב"ה מגלה שכינתו על ישראל, אינו מגלה עליהם כל טובתו בבת אחת, מפני שאינן יכולים לעמוד באותו טובה, שאם יגלה עליהם טובתו בפעם אחת ימותו כולם, ראה מה כתיב וכו' צא ולמד מיוסף שבשעה שנתודע לאחיו לאחר כמה שנים. אמר

הנה יש לנו כמה סימנים שהתגלות כבוד שמים וביאת משיח צדקינו הוא קרוב מאוד. התרבות החירוף וגידוף בעה"ר וכמו דאיתא במדרש שיר השירים על הפסוק דומה דודי, אות י' אם תראה דור אחר דור מחרף ומגדף צפה לרגלי מלך המשיח. הה"ד אשר חרפו עיקבות משיחך (תהילים פ"ט) מה כתיב בתריה ברוך ה' לעולם אמן ואמן. (ע"ש כל הענין בשלמות. וכמו שהובא בסוף סוטה).

כו ❖ סימני קירוב הגאולה

מסיר הרבה מן הבושת.

בענין פריחת הארץ, אף שאין מקרא יוצא מידי פשוטו מ"מ מתפרש ג"כ על התגלות חדושי תורה שהיו מכוסים עד עכשיו. אשר בזמן האחרון נתרבו מאד בעה"י, ישושים מעין שנאמר שש אנכי על אמרתיך כמוצא שלל רב. וג"כ כעת עתה אשר כבר נתקיימו כל הסימנים, החרוף והגיזוף ופריחת הארץ כל זה מעורר אותנו לחזור בתשובה היינו ע"י בעיקר אלו אשר דוגלים בתורה ויודעים מה התורה ומה חשיבות התורה ויודעים שצריך לעבוד את הבורא, ונעבוד ה' בשמחה בלי תחבולות ובלי ערמות ובלי ערמומיות. לא סימלי ולא חיצוני. רק בשלימות בגוף ובנפש כל מצוה עם התוכן האמיתי. כפי רצון הבורא.

ואהבת לריעך כמוך, דסני עלך לחברך לא תעביד. כלול התנהגות עם הבורא עולם זהו כל התורה כולה ויתקיים בנו אי"ה בקרוב (יחזקאל לוי כו) והסרותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר. ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בחקי תלכו ומשפטי תשמרו ועשיתם. וישבתם בארץ אשר נתתי לאבותיכם והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לא-לקים.

במאמר הזה לא נכנסנו על בירור

להם אני יוסף ולא יוכלו אחרינו לעשות אותו כי נבהלו מפניו הקב"ה על אחת כמה וכמה. אלא מה הקב"ה עושה להם מגלה להם קימעא קימעא. בתחילה משיש את המדבר. שנא' ישושים מדבר וציה, ואחר כך ותגל ערבה ואח"כ פרח תפרח, ואח"כ כבוד הלבנון ניתן לה ואח"כ המה יראו כבוד ה' הדר א-לקינו. לפיכך אמר דוד כי בנה ה' ציון נראה בכבודו ואומר כי עין בעין וכו' עכ"ל המדרש.

ומבואר שם, שעצם התגלות כבוד שמים אף שאנו מחכים לו בכל יום, מ"מ הוא דבר שנבהלים מזה באופן עצום ונורא מחמת בושת של החטא. וכמו אצל יוסף שהאחים נבהלו מפניו, מחמת חטא המכירה. ויש לעיין איזה תיקון יש במה שהארץ יפרח מקודם לפני התגלות כבוד שמים, הרי סוף סוף כשיתגלה כבוד שמים יש בושת בעצמה.

אולם נראה לפרש שענין פריחת הארץ הוא להראות לנו שעוד מעט יתגלה כבוד שמים, ואנו נתאר בעצמינו איך ע"י התגלות כבוד יהא ח"ו בושת. ובעיקר אם יש לנו חטאים שיכולים לדעת אותם, וע"י ידיעה הזאת נחזור בתשובה. ואז לא יהא עוד בושת. ואף אם לא זכינו לתשובה שלמה. מ"מ מקצת התשובה כבר

נחפשה דרכינו ❖ כז

שאינן חמץ ממש כדי לאסור להשהות וכן בירה אפשר לעשות משאר מינים שאינן מחמיצים וצריך לבדוק הדברים בתוך יצור הדברים בפרטות של כל דבר.

הדברים מה נקרא חמץ גמור ומה לא דיש כמה דברים שאינן חיוב למכור כגון חיטה לתותה מעט שאינו אסור רק מתקנת הגאונים וכן יש הרבה דברים שנילושין ונאפים מהר באופן

סיום

צרות לחרדים שלא כהלכה, צריך להתעורר על חטא מכירת חמץ. והתקון הוא "נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן" שאם מוכרים את החמץ לא סגי לעשות מעשה קנין חצוני אלא צריך לבדוק בחדרי בטן אם גם יש גמירת דעת בלב. וזה שנא' "כל" דהיינו בין של הגוי בין של ישראל, ובלי זה אין כאן חלות קנין כלל.

וכן מה שנאמר ויחפש בגדול החל ובקטן כילה שמגדולים ועד קטנים צריך לחפש וכן מה שנאמר בגדול החל בא לרמוז שחטא ראובן גרם למכירת יוסף. וכן כאן חטא מכירת חומץ גרם לחטא מכירת ציון, שהיא בבחינת מכירת יוסף. וכן על הנאמר בקטן כילה, וימצא הקביע באמתחת בנימין, בא לרמוז שע"י מכירה סימלית שנעשה ע"י גדולים נמצא החומץ - שלא בידיעתם - גם אצל הקטנים.

הפסוק אחפש את ירושלים בנרות,

אחרי כותבי כמעט כל האגרת הזאת, מצאתי כל זה מרומז בחז"ל, במילים קצרות. (ע' פסחים ז:!) "אור לארבעה עשר, בודקין את החמץ לאור הנר" - מנא הני מילי אמר רב חסדא למדנו מציאה ממצאה ומציאה מחיפוש וחיפוש מחיפוש ומנרות ונרות מנר.

מציאה ממצאה כתיב הכא שבעת ימים שאור לא ימצא בבתים וכתוב התם ויחפש בגדול החל ובקטן כלה וימצא. ומציאה מחיפוש זידיה וחיפוש מנרות דכתיב בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות, ונרות מנר דכתיב נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן.

והכונה שע"י מציאת הגביע שנתעוללו עליהם שלא כדון, נתעוררו לתקן חטא מכירת יוסף. כמו שנא' מה נאמר לאדוני מה נדבר ומה מצטדק הא-לקים מצא את עון עבודך. אף כאן ע"י שהחופשים עושים

כח ❖ היתר זמני לריבית

אריכות לשון הגמי' - מציאה ממצאה, ומציאה מחיפוש ומחיפוש מחיפוש, וחפוש הנרות ונרות מנר. - בא לרמז, שהדבר נסתתר כ"כ עד שצריך חיפוש אחר חיפוש בתהליך קשה ומסובך, "להאיר בהרבה נרות", עד שיתגלה נר ה'. והכל כלול במצות.

אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר.

נגמר בעה"י בערד כ"ז שבט תשנ"ג

נרמז על חלק של מאמר שהוסר, ע"י בקשתם של רבים, וניתן להשיג ע"י בקשה אישית.

וכן מה שהוצרכו להתעורר בתשובה ע"י עלילה של חטא אחר, זה משום החרם שעשו שלא לגלות מכירת יוסף, אף כאן ע"י הנהגה הקבועה של הצבור, והתנגדות של חיפוש וגילוי האמת, נגזר עלינו כל הקושיים ועלילות שבאים ע"י הנהגת אינן שומרי תו"מ, שע"י זה נתעורר בתשובה על חטאים מוסתרים. וכן

הוספה משנת תשס"ח מחיבור ושפל אנשים יקים עלה בענין ריבית לבנקים

היתר זמני לריבית

אולם מה שאפשר לקנות בו הוא ג"כ משום שיש ערך לכסף שאם אין לו ערך א"א לקנות בו, רק זה גופא שיש ערך לכסף משום שאפשר לקנות בו וזה חוזר חלילה.

אולם לפ"ז יש כאן דבר שעומד באוויר, שאין כאן בסיס מבוסס לערך הכסף, רק עצם הכלכלה של המדינה שמצלחת זה מה שנותן ערך לכסף, ואם הכלכלה לא מצליחה, אז ממילא אין עוד ערך לכסף והכל נופל ונשאר נייר לבד.

ואחד מיסודי הכלכלה הוא הבנקים, וזה הולך בערך כך, הבנק המרכזי של המדינה "בנק ישראל" מלווה כסף לשאר בנקים בריבית והם ממשיכים להלוות לאנשים פרטים ואחר שיצא הכסף לחוץ, אחר סיבוב או כמה סיבובים נכנס הכסף מקצתו בחזרה לבנקים ע"י שיש אנשים שמפקידים כספם בבנקים ורובם בריבית, וזה הכסף שוב מלווים בריבית ושוב חוזר חלילה, רק בכל פעם מתמעט החלק שנכנס לבנק.

וחשבתי למצא היתר זמני שהבנקים יכולים לקחת ריבית, בצורה כזו, רק שאיני יודע אם הסברה התר אמיתי או שהוא סיבה חזקה לעשות כן הוראת שעה ע"י רמב"ם הלי ממרים פ"ב ה' ד'.

(אולם כל זה לא שייך בהתר עיסקא שהוא שקר גס שאתה אומר על ריבית שהוא עיסקא ואינו אלא ריבית).

הנה ערך הכסף היום אינו דומה לזמנים קדומים, שהיה אז המטבע של זהב והמלך ע"י הטביעה נתן תוספת בערך המטבע, ואח"כ עשו מטבעות של שטר שהנייר אין לו ערך עצמי אולם יש גיבוי של זהב באוצר הממשלה או הבנקים.

אולם לפני כמה שנים כבר גם זה אינו קיים, וערך הכסף אינו נעשה רק ע"י שאפשר לקנות ע"י, דהיינו מה שקונים בכסף הוא לא משום שיש לכסף ערך עצמי, רק מה שיש ערך לכסף משום שאפשר לקנות בו.

לכל הכסף, ובלי זה אין ערך להכסף כנ"ל.

ועכשיו נגיד שנכריז ביום מסוים שהבנקים אסורים להלוות בריבית או שאנשים אסורים לתת כסף לבנקים בריבית, ברגע זה ממש כל הכסף הוסר מן הערך וכל הכלכלה מתמוטטת וכל בני מדינה הן עניים ואביונים ואין להם שום דבר.

ועכשיו יוצא שמה שהבנק לוקח ריבית וכן מה שהמפקידים לוקחים ריבית מן הבנק הוא לא רק כדי להרויח כסף, אלא ג"כ כדי לתת ערך להכסף כי בלי זה אין כאן כלל כסף.

הנה התורה אסרה לקחת ריבית כדי שאדם שיש לו כסף ילוח למי שאין לו כסף בלי ריבית, שעיי"ז עושה חסד.

אולם מה נעשה כשבלי ריבית אין כאן כלל כסף ורק הריבית עושה שיחא כאן כסף, א"כ מה שהלוה נותן ריבית למלוה הוא לא רק ענין של ריבית אלא זה מציאות לעשות הכסף לכסף כי בלי זה כל מה שקיבל אינו שוה כלום וכן אין למלוה מה לתת, וא"כ במקרה זה הסברה נותנת שהתורה אינו אוסרת ריבית, כיון שצריך לעשות עיי"ז הכסף לכסף.

ויש לזה לדרוש אסמכתא בפסוק

ובמהלך זה מתישב קושיה אחת גדולה, הרי אם תחשב כל הכסף שהבנק ישראל מנפיק, ואח"כ תשאל כל אנשי המדינה כמה כסף יש להם בסך הכל, תראה שמה שיש לכל האנשים יחד הוא הרבה יותר ממה שבנק ישראל מנפיק, ואיך יתכן דבר כזה, האם יש כאן נס של שמן אלישע או שמן של חנוכה.

והתירוץ הוא שהכסף עצמו משתמש כמה פעמים עיי" שחוזר חלילה לבנקים כנ"ל.

ולפ"ז יוצא שכל הענין של הבנקים הוא מעין מכונת שיכפול של הכסף רק שזה שיכפול בדרך היתר ולא דרך מזויף (ויש כעין זה בגמ' ב"מ ל"ה: שפרה אחת מקבל ערך כמה פרות עיי" שחוזר חלילה).

עכשיו נראה, שבעצם הצלחת הכלכלה הוא נעשה עיי" שיכפול הכסף הנ"ל, ובלי זה הממשלה לא יכולה כלל להסתדר, והאנשים היו כולם מפסידים כל כספם והיו נשארם בניירות חסרות ערך ורק לצור עיי"פ צלוחיתו או רק ערך מועט בלבד, וכל הכלכלה היה מתמוטטת לגמרי.

וחוץ מזה המציאות של הבנקים גם מהרבה סיבות אחרות הם שמעמידים הכלכלה, שעיי"ז יש לאנשים כסף לעבוד וזה שנותן ערך

נחפשה דרכינו ❖ לא

בצורה שאפשר להבין שזה רשות עד צריך להביא פסוק אחר שזה חוב, לכתוב ישר שזה חוב.

ולפי הנ"ל אפשר לפרש הפסוק כך, אם כסף תלוה את עמי, היינו אם מה שאתה תלוה הוא כסף שיש לו ערך עצמי גם אם לא תיקח ריבית, אז אני אומר שלא תשימון עליו נשך, אולם אם לא תלוה כסף רק נייר שאין לו כלל ערך, רק ע"י שתשים נשך עושה הנייר לכסף אז אינו אסור כי בלי נשך אין כלל מושג של הלואה וזה אין רצון התורה לאסור, ודרש זה מונח יותר בפסוק מן ההוא אמינא של חז"ל שזה רשות, דאם בא ללמוד שזה רשות היה ראוי יותר לכתוב אם "תלוה כסף", שהיה משמע שיש אפשרות שלא תלוה, אבל בדרוש שלנו ניחא אם "כסף תלוה" שהאפשרות השניה היא לא כסף רק משהו שאין לו ערך כסף עצמי, בזה כן תלוה בריבית, וכנראה שסברה זו הרבה יותר טוב מהיתר עיסקא שכולה זיוף ורמאות.

הנה כבר כתבנו שאין ברור שסברה זו אמת לאמיתו של תורה שיכול להיות שהכל טעות, אולם זה בודאי שיש כאן סיבה מכח זה להתיר בהוראת שעה שזה פיקוח נפש לכל א"י שאם אין כלכלה הכל מתמוטט ואין כסף לשלם אוכל ונשק וממילא כל אנשי המדינה ימותו בחרב ורעב

ואף שאין דורשים טעמי דקרא, מ"מ אם הדבר מסתבר אפשר לדרוש, ואם תמצא לומר שא"א לדרוש להלכה קבועה מ"מ לצורך הוראת שעה אפשר לדרוש כמו שכתוב במאירי. ע"י מאירי סנהדרין יז. ד"ה אין מעמידין.

ע"י זבחים סא. בענין שיתין שבבית שני דרשו הפסוק אחרת מבית ראשון וע"כ שלא קיבלו פירוש זה כפסוק הלכה למשה מסיני רק מסברה. וע"ע ברמב"ם (פ"ב מהלכות ממרים הל' א) שב"ד יכול לחלוק בפירוש הפסוק על הב"ד הקודם ואף שעל הגמרא א"א לחלוק מ"מ כאן לא רוצים לחלוק רק לחדש פירוש בפסוק, במקום שהדבר מסתבר. וע"ע הקדמה להרמב"ם לסי משנה תורה ד"ה גם יתבאר, וע"ע ברמב"ם הל' מלוה ולוה פ"ו הל' ג' שדרש פסוק את כספך לא תתן לו בנשך שאין ריבית קצוצה רק כשקוצץ בשעת הלואה ולא במרויח לו זמן, ואף ששם חולקים הרבה עליו, היינו משום שאין הדבר מסתבר לדרוש כך.

(שמות כב כד) **אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה לו כנושא לא תשימון עליו נשך**, ואמרו חז"ל שאם תלוה הוא מצוה, או אינו אלא רשות ת"ל והעבט תעביטנו ע"י במכילתא.

ויש להקשות, למה כתבה התורה

ויגון ואנחה.

ואם לא יאכל ימות מותר לו לאכול חזיר, אולם לא יכול למצוא היתר ע"י שיאמר שהחזיר הוא כבש, כי החזיר לא נתהפך להיות כבש אפילו במקום פ"נ, ואפילו אם יעטוף את החזיר בעור של כבש לא הותר אפילו במקום פ"נ, רק שיוכל להתיר לאוכלו מדין פ"נ ולא מדין שנעשה כבש.

ויש להוסיף שכל סברות אלו שכתבנו בהיתר בנקים לא שייך להשתמש במכירת חמץ, ולא מבעיה היתר של אם כסף תלוה את עמי, שלא שייך כלל בחמץ, שאין האיסור תלוי בזה.

והיתר שכל הכלכלה של המדינה תלוי בזה ויש כאן מצב של פיקוח נפש כללי, הנה אילו היה כאן פיקוח נפש כללי היינו צריכים להתיר השארת חמץ בלי למכור החמץ, ומכירת החמץ לא מעלה ולא מוריד מבחינת מכירה אולם מצד אחר מקלקל הרבה שנותן הכשר להנהגה של פיקטביות ושקר וכזב וזה הרבה יותר גרוע מלהשהות החמץ בלי מכירה.

אולם אין המצב פיקוח נפש, כי אין חיוב לשתות בירה כל השנה ואף אם לא שותים בירה כלל לא מתים, והרבה בני אדם לא שותים בירה, ובפרט בזמננו זה לא עיקר המשקה.

אולם כמובן שזה רק עד שנכבש אי"ה כל אי"י או סיבה אחרת שאפשר לבסס הכלכלה בצורה אחרת, או גם במצב הנוכחי שיבא מומחה בכלכלה ויסביר איך אפשר לבסס כלכלה ע"פ התורה. ואז לא שייך כל הסברה הנ"ל בין אם ההיתר מצד עצם הלכה ובין אם ההיתר מצד הוראת שעה.

וכן היתר זה שייך רק לבנקים שהם עושים מהות הכסף ולא לכל אדם פרטי.

עד כאן העתק מספר 'ושפל אנשים יקים עלה'.

ואם תאמר שהיתר הזה אינו נכון ויש עצה להסתדר שהכסף יהא לו קיום בלי ריבית (ואין היתר אחר נורמלי שלא שייך ריבית בבנקים) אז באמת יש איסור ריבית בבנקים, ומה שברור הוא שלא שייך להפוך שקר לאמת אפילו במקום פקוח נפש, וכן א"א להפוך ריבית לעיסקא כשאין הדבר כך אפילו במקום פיקוח נפש, שכל מה שהותרה איסורים במקום פיקוח נפש זה לעבור על האיסור אבל לא שייך לומר על שקר שהוא אמת אפילו במקום פיקוח נפש. למשל מי שאין לו שום דבר לאכול רק חזיר

נחפשה דרכינו ❖ לג

חמץ, אפשר הכל לסדר שיעשו בקטניות, וכן בכל ויטמינים אפשר לעשות בלי חמץ כמו שעושה חברת "פרידה".

וחמץ ששייך למדינה כתבנו בספר **ביום הראשון תשביתו** שמסתבר שאף אחד עובר על בל יראה ובל ימצא, כי אין לו בעלים ידועים ולא שותפות, ודומה לחלה לפני שנתנו לכהן שאין אחד עובר על ב"י לדעת רבי יהושע, (פסחים מו:).

וכן כל משקה חריף אפשר לעשות מכל מינים אחרים שאינן מחשה מיני דגן.

ומי שעושה עוגיות ושאר דברים כמו ביגל - ביגל ואוסם וכדומה, צריכים להתארגן שלא יעשו חמץ לפני פסח רק מה שאפשר למכור ולאכול עד פסח. ואחר פסח יעשו מחדש, והזמן של לפני פסח ייצרו משהו אחר שאינו חמץ, וכן יש הרבה דברים כגון מרק עוף שמעורב בה גם